

Seznam publikacij Založbe ZRC, ki bodo predstavljene na drugi redni novinarski konferenci v letu 2018. Ta bo v torek, 12. junija 2018, ob 11. uri v Atriju ZRC.

Naslov: **Ukrajinsko-slovenski in slovensko-ukrajinski slovar / Українсько-словенський та словенсько-український словник**

Avtor: Vladimir Dumka

Sodelavci: Natalija Glažar Berčič, Liudmyla Danylenko, Silvo Torkar

Leto: 2018

Jezik: slovenski • ukrajinski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša • Založba ZRC

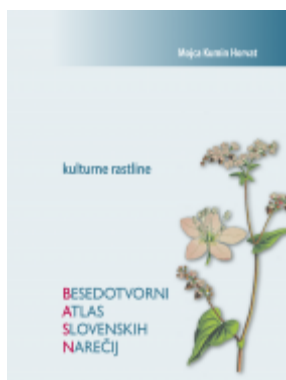
ISBN: 978-961-05-0078-0

Specifikacija: trda vezava • 17 × 24 cm • 704 strani

Cena: 39,00 EUR

Ukrajinsko-slovenski slovar in njegova obrnjena slovensko-ukrajinska verzija, ki ju je sestavil Vladimir Dumka, obsegata 24.352 ukrajinskih in 22.515 slovenskih iztočnic. Redakcijo ukrajinskih slovarskih iztočnic je opravila ukrajinska kolegica doc. dr. Liudmyla Danylenko iz Inštituta za jezikoslovje O. O. Potebnje Nacionalne akademije znanosti Ukrajine, redakcijo slovenskih prevedkov in sploh slovenskega besedja pa dr. Silvo Torkar iz Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Slovar je z vidika ustreznosti prevedkov pregledala še stalna sodna tolmačka Natalija Glažar Berčič. Ukrajinski del slovarja se pretežno opira na enajstzvezkovni razlagalni slovar ukrajinskega jezika *Словник української мови* (1970–1981), slovenski pa na *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (1970–1991) in *Slovenski pravopis* (2001). Slovar je namenjen tako Slovincem, ki potujejo v Ukrajino in se želijo seznaniti z ukrajiniščino, kot tudi vsem tistim iz Ukrajine, ki prihajajo v Slovenijo kot delavci ali sicer želijo spoznati slovenski jezik. Knjiga je prispevek k pristnejšim stikom med dvema narodoma in njunima kulturama.

Naslov: **Besedotvorni atlas slovenskih narečij. Kulturne rastline**

Avtorica: Mojca Kumin Horvat

Leto: 2018

Zbirka: Jezikovni atlasi

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

ISBN: 978-961-05-0088-9

Specifikacija: trda vezava • 19,2 × 27 cm • 264 strani • 60 zemljevidov

Cena: 29,00 EUR

V *Besedotvornem atlasu slovenskih narečij* (BASN) je obravnavano besedje iz pomenskega polja kulturne rastline, zbrano v 93 krajevnih govorih iz vseh sedmih narečnih skupin slovenskega jezika. Besedje je diferencirano tako na besedotvorni kot na leksično-besedotvorni ravnini in razvrščeno v pet pomenskih sklopov: *Divja sadna drevesa*, *Nadzemni deli kulturnih rastlin*, *Slama*, *Sadni mošt in Sadno žganje*. Zgradba atlasa je deloma tradicionalna (jezikovne karte s komentarji in gradivom), deloma inovativna, saj je v njem predstavljen model za geolingvistično analizo besedotvorno diferenciranega narečnega gradiva, na podlagi katerega je mogoče ugotavljati, ali imajo strukturni tipi leksemov in posamezna besedotvorna obrazila v narečjih svoje tipične areale, značilne in potrjene tudi za druge jezikovne ravnine. Jedrni del atlasa predstavlja dvaindvajset leksično-besedotvornih kart za posamezne slovarske pomene (npr. poimenovanja za 'divjo hruško', 'nadzemni del krompirja', 'ajdovo slamo', 'jabolčni mošt', 'hruškovo žganje' ...) ter sedemintrideset zbirnih besedotvornih kart, na katerih je prikazana struktura obravnavanih poimenovanj ter njihova prostorska razporeditev.

Naslov: **Krajevni govori ob Čabranki in zgornji Kolpi**

Avtorica: Januška Gostenčnik
Leto: 2018
Zbirka: Linguistica et philologica 39
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ISBN: 978-961-05-0081-0
Specifikacija: mehka vezava • 17 × 24 cm • 272 strani
Cena: 18,00 EUR

V monografiji so predstavljeni krajevni govori v Sloveniji in na Hrvaškem, ki so v tradicionalni slovenski dialektologiji uvrščeni v severni del kostelskega narečja dolenjske narečne skupine slovenskega jezika. Razmejitev slovenskega (in hrvaškega) jezika in njunih narečij s politično mejo med Slovenijo in Hrvaško na tem območju je odraz izključno sociolingvistične, ne pa širše jezikoslovne presoje, ki bi upoštevala jezikovnorazvojne značilnosti teh govorov in jih razmejila na podlagi njihovega jezikovnozdgodovinskega razvoja. Z definicijskimi lastnostmi slovenskega jezikovnega sistema se je skušalo dokazati hipotezo, da je del govorov, ki se trenutno uvrščajo v zahodno goransko podnarečje goranskega narečja hrvaškega jezika, lingvogenetsko gledano, del istega jezikovnega sistema kot severni del kostelskega narečja (po starem) oziroma čabranškega narečja (po novem), tj. del slovenskega jezikovnega sistema in ne hrvaškega kajkavskega. Sociolingvistični vidiki jezikovne ali narodnostne pripadnosti niso bili niti predmet zanimanja niti proučevanja.

Naslov: **Slovenski večbesedni leksemi z vidika slovaropisja**

Avtorica: Špela Petric
Leto: 018
Zbirka: Lingua Slovenica 12
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ISBN: 978-961-05-0073-5
Specifikacija: mehka vezava • 14,5 × 21 cm • 276 strani
Cena: 18,00 EUR

Monografija z vidika slovaropisja prinaša tipologijo novejših samostalniških večbesednih leksemov s potencialnim terminološkim pomenom, zasnovano na teoriji ruskega jezikoslovca N. M. Šanskega, ki temelji na štirih jasno opredeljenih stopnjah pomenske zlitosti sestavin večbesednih leksemov. S pomočjo analize posameznih sestavin večbesednih leksemov z oblikoslovnega, skladijskega in leksikalnopomenskega vidika so ugotovljene tipološke tendence, ki jih nakazujejo samostalniški večbesedni leksemi. Pri tipologiji je upoštevana vzročno-posledična zveza med stopnjo prenesenosti pomena (sestavin) večbesednega leksema ter med stopnjo pomenske zlitosti sestavin in s tem povezano leksikaliziranostjo, ustaljenostjo večbesednega leksema, ki se odraža tudi v omejeni povezovalnosti posameznih sestavin večbesednega leksema. Leksikalizirani ali neleksikalizirani metaforični in metonimični pomenski prenosi namreč prispevajo k novim pomenskopskladijskim kombinacijam besed v besedni zvezi, k posledičnemu povezovanju njihovih pomenov v enotni pomen besedne zveze ter s tem k višji stopnji leksikaliziranosti in pomenske ustaljenosti večbesednega leksema.

Naslov: **Pravna ureditev in programski dokumenti o jezikovni rabi in praksah jezikovnih uporabnikov v Republiki Sloveniji in uporabnikov slovenskega jezika v sosednjih državah in po svetu**

Uredili: Nataša Gliha Komac, Polonca Kovač
Leto: 2018
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ISBN: 978-961-05-0089-6
Specifikacija: internetna objava • pdf • 190 strani

Avtorji prispevkov: Kozma Ahačič, Helena Dobrovoljc, Nataša Gliha Komac, Janja Hojnik, Damjan Huber, Živa Jakšič Ivačič, Matjaž Juhart, Damjana Kogovšek, Polonca Kovač, Simona Kranjc, Erika Kržišnik, Nina Ledinek, Tina Lengar Verovnik, Mojca Lipec Stopar, Tanja Mirtič, Mojca Nidorfer Šiško, Matic Pavlič, Katarina Podbevšek, Mojca Poznanovič, Miro Romih, Vera Smole, Marko Snoj, Mojca Šorli, Saška Štumberger, Hotimir Tivadar, Katja Vadnal, Marijanca Ajša Vižintin, Mitja Žagar, Nina Žavbi Milojevič, Andreja Žele, Jerneja Žganec Gros, Ingrid Žolgar Jerkovič

Strokovna monografija je zasnovana na empiričnih izsledkih ciljnega raziskovalnega projekta Jezikovna politika RS in potrebe uporabnikov, ki sta ga financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS in Ministrstvo za kulturo RS. Gre za rezultat prve faze obsežnega in kompleksno zasnovanega projekta, v kateri je dejavno sodelovalo 35 raziskovalcev in pri kateri so bili sistematično pregledani in ovrednoteni zakonodajni in drugi pravno veljavni dokumenti, ki določajo in usmerjajo jezikovne rabe in prakse jezikovnih uporabnikov v RS in uporabnikov slovenskega jezika zunaj nje, in sicer po različnih področjih. Monografija je razdeljena na tri ključna področja naslovnikov slovenske jezikovne politike, in sicer: javna raba slovenščine na območju RS, javna raba slovenščine v sosednjih državah in po svetu ter raba drugih jezikov na območju RS. Posebno poglavje je namenjeno jezikovnemu opisu in jezikovni opremljenosti slovenščine. Besedilo lahko služi kot strokovna podlaga oziroma izhodišče za nadaljnje raziskave, pa tudi kot sistematičen pregled pravne in programske ureditve po posameznih področjih.

Naslov: **Glagolski vid v sodobni slovenščini 1. Besedotvorje in pomen**

Avtor: Domen Krvina
Leto: 2018
Zbirka: Lingua Slovenica 13
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
ISBN: 978-961-05-0074-2
Specifikacija: mehka vezava • 14,5 × 21 cm • 276 strani
Cena: 18,00 EUR

Monografija prinaša prvi celovit opis kategorije glagolskega vida v sodobni slovenščini. Izpostavljena in gradivno podrobno proučena sta zlasti medsebojno prepletena besedotvorni in pomenski vidik, na več mestih pa ju spremlja tudi skladenjski vidik. Čeprav je v slovenščini spreminjanje vida (dovršnik v nedovršnik ali obratno) pri prehajanju med različnimi situacijami v besedilu nekoliko manj izrazito kot npr. v ruščini, pa jo kategorija vida kljub temu izrazito zaznamuje. V SSKJ so bile tako ob veliki zbližanosti posameznih pomenov glagolov nasprotnega vida razlage usklajene tako, da se razlikujejo le v vidu. Za takšen odnos v vsaj enem pomenu glagolov nasprotnega vida se predlaga poimenovanje *vidsko razmerje* – pojavlja se ne le v odnosu med glagolskimi sestavljenkami in njihovimi izpeljankami (npr. sestaviti : sestavljati), temveč tudi med nepredponskimi nedovršniki in sestavljenkami s predponskimi obrazili z visokim vidskorazmernim potencialom (npr. kuhati : skuhati, brisati : **pobrisati/obrisati**, pisati : **napisati**; kašljati : **zakašljati**).

Naslov: **Zbrano delo, 10. knjiga, 2. del. Programsko-politični spisi 1940–1951**

Avtor: Edvard Kocbek
Uredil: Mihael Glavan
Leto: 2017
Zbirka: Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede
ISBN: 978-961-05-0029-2
Specifikacija: trda vezava • 14 × 20,5 cm • 458 strani
Cena: 37,00 EUR

Drugi del Desete knjige prinaša Kocbekovo programsko-politično ter širše kulturno in politično angažirano esejistično pisanje (eseji, govori, poslanice, članki idr.) iz zadnjih dveh vojnih in prvih povojnih let. V njih se razkriva premalo raziskana in poudarjena Kocbekova politična, celo državniška vloga, ki jo je imel dve leti v novo nastajajoči državi FLRJ, še pred tem pa kot neformalni državni pooblaščenec v Vatikanu, ko je kot revolucionar, ki je sprejemal aktivno sodelovanje z marksisti-leninisti, skušal tlakovati pot novi državi v povojni skupnosti evropskih držav. Prvi vzpon doseže Kocbekovo programsko-politično pisanje z govorom na Tivolskem kongresu (Fronta svobode na Slovenskem, 1945), ki je bil iztočnica za njegove nadaljnje tovrstne spise. Temu sledi odmevni in verjetno že usodni govor na CK ZKS 4. oktobra 1946. Z njim je sprožil plaz pogroma, ki se je še stopnjeval po govoru o objektivnih subjektivnih pogojih slovenske svobode na zasedanju SNOS-a 9. novembra 1946. Uredniški komentar s tekstnokritičnimi opombami ob zaključku osvetljuje besedila prvega in drugega dela Desete knjige.

Naslov: **Spopad za prehode proti Jadranu in nastanek »dežele Kras«. Vojaška in politična zgodovina Krasa od 12. do 16. stoletja**

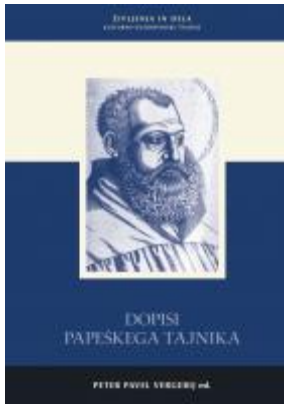

Avtor: Miha Kosi
Leto: 2018
Zbirka: Thesaurus memoriae Opuscula 6
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Zgodovinski inštitut Milka Kosa
ISBN: 978-961-05-0075-9
Specifikacija: mehka vezava • 17 × 23,5 cm • 264 strani • ilustrirano
Cena: 19,00 EUR

Kras v srednjeveškem pomenu – pokrajina med Furlanijo, Istro in Kranjsko – je imel od 13. stoletja samostojen političen razvoj. Vključuje strateške prelaze na cestah proti jadranskim pristaniščem in Italiji, zato je v poznem srednjem veku doživel izredno dinamično obdobje. Za najpomembnejša gospostva in pristanišča so se spopadale številne sile severnojadransko-vzhodnoalpskega prostora: oglejski patriarhi, Andeški-Meranski, Spanheimi, Goriški, beneška republika, Habsburžani, Luksemburžani, Celjski, bavarski Wittelsbachi, Walseejci, Ogrska. Politična dinamika in spremljajoče vojaško dogajanje so bili skoraj nepregledni. V 15. stoletju si je cesar Friderik III. uspel podrediti večino Krasa, vojna z beneško republiko (1508–1516) pa je za tri stoletja zarisala zahodne meje in celotno Primorsko dokončno vključila v sklop ostalih habsburških dežel. V 15. stoletju je Kras oblikoval celo značilnosti samostojne dežele – prej geografski pojem je dobil politično vsebino. Kot »dežela v nastajanju« je funkcioniral še večji del 16. stoletja, dokler ni bil vključen v vojvodino Kranjsko.

Naslov: **Dopisi papeškega tajnika *Actiones duae Secretarii Pontificii***

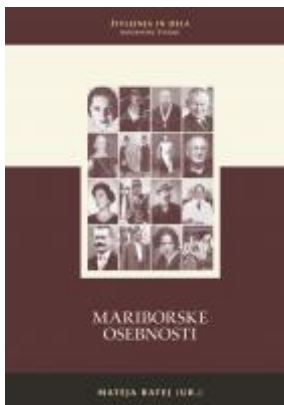

Avtor: Peter Pavel Vergerij [Pier Paolo Vergerio]
Kritično izdajo pripravil, prevedel in spremna besedila napisal: Gregor Pobežin
Uredil: Matej Hribršek
Leto: 2018
Zbirka: Življenja in dela XVII. Kulturnozgodovinske študije 3
Jezik: latinski • slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za kulturno zgodovino
ISBN: 978-961-05-0085-8
Specifikacija: mehka vezava • 17 × 24 cm • 208 strani
Cena: 19,00 EUR

Leta 1556 je luč sveta ugledala zanimiva knjižica, ki jo je v Baslu natisnil humanistični tiskar Oporinus (Johann Herbster, 1507–1568). Knjižica je obsegala dva spisa, katerih polni naslov se glasi "Ali naj papež Pavel IV. razmisli o ponovnem sklicu tridentinskega koncila?" in "Ali sme papež z orožjem in silo zapovedati protestantom, naj sprejmejo sklepe koncila?". Knjižica sila preprostega videza, ki je bila ravno pravnjega formata, da jo je bilo mogoče skriti med poštnimi pošiljkami, nima nobene knjižne opreme: avtor je podpisan kot "papeški tajnik", ki se zavzema za mir. Knjižica, ki je pravzaprav dokument politične publicistike, pa je doživela številne ponatise: leta 1557 jo je b Königsbergu natisnil Hans Daubmann, leta 1559 v Augsburgu Valentin Otmar, še istega leta pa je izšla tudi v Pfortzheimu v tiskarni Georga Raba (lat. Corvinus). Pričujoča knjižna tematizacija obeh spisov je prva kritična izdaja izvirnika in prvi prevod s študijo.

Naslov: **Mariborske osebnosti**

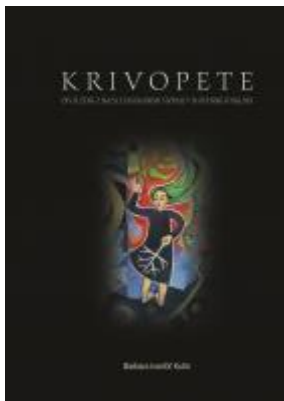
Uredila: Mateja Ratej
Leto: 2018
Zbirka: Življenja in dela XVI. Biografske študije 12
Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC
Izdajatelj: Inštitut za kulturno zgodovino
ISBN: 978-961-05-0068-1
Specifikacija: trda vezava • 17 × 24 cm • 212 strani
Cena: 19,00 EUR

Avtorji prispevkov: Gregor Antoličič, Klemen Brvar, Zdenko Čepič, Jerneja Ferlež, Aleksandra Gačić, Jure Gašparič, Maja Godina Golija, Matjaž Grah, Gregor Jenuš, Rok Kajzer, Jure Maček, Boris A. Novak, Tone Partljič, Mateja Ratej, Vlasta Stavbar, Manica Špendal, Kristina Toplak, Petra Vidali

Osnovna intenca za oblikovanje imaginarne skupine osebnosti, ki je ne povezuje niti čas niti področje ustvarjanja, temveč edinole mesto Maribor, je želja po oblikovanju podpornega okolja *Novemu slovenskemu biografskemu leksikonu*. Opazna slabša zastopanost osebnosti iz širšega mariborskega prostora v *Slovenskem biografskem leksikonu*, ki je izhajal med letoma 1925 in 1991, je posledica velikih družbenih pretresov v mariborskem mikroprostoru 20. stoletja, ki so povzročali povečano fluktuacijo prebivalstva, pa tudi hoten ali nehoten izbris celotnih skupin ljudi, če omenimo zgolj nemško skupnost ali ruske emigrante v Mariboru. Pričujoča besedila biografskih študij skušajo odpreti pogled na bolj ali manj pozabljene ljudi, ki so se rodili v Mariboru ali so v njem ustvarjali, nekateri vse življenje, drugim pa je bilo mesto le ena od življenjskih postaj. Obravnava najmlajše osebnosti tokratnega nabora, baletnega plesalca in koreografa Edwarda Cluga, želi biti opomnik, da je edino relevantno zgodovinsko tisto, ki verodostojno odraža stvarnost tako, da neprenehoma vzpostavlja komunikacijo s sedanostjo.

Naslov: **Krivopete. Divje žene z nazaj zasukanimi stopali v slovenski folklori**

Avtorica: Barbara Ivančič Kutin

Leto: 2018

Zbirka: Studia mythologica Slavica – Supplementa Supplementum 13

Jezik: slovenski

Založnik: Založba ZRC

Izdajatelj: Inštitut za slovensko narodopisje

ISBN: 978-961-05-0087-2

Specifikacija: trda vezava • 17 × 24 cm • 174 strani

Cena: 24,00 EUR

Krivopete so divje žene z nazaj zasukanimi stopali, na Slovenskem znane le v folklori severozahodnega slovenskega etničnega prostora, predvsem Benečije in Zgornja Posočja. Avtorica jih postavi ob bok bajčnim bitjem z enako deformacijo stopal, ki jih najdemo v folklori posamičnih ljudstev na različnih koncih sveta. Poleg etnoloških in folklorističnih obravnav (kulturno-zgodovinske in socialno-demografske značilnosti prostora, kontinuiteta in variabilnost zapisov skozi čas, vsebinsko-motivna analiza besedil ipd.) je izročilo predstavljeno še z vidika vpetosti v fizični prostor (mikrotoponimi) ter z jezikovnega vidika, ki razkrije veliko raznolikost poimenovanj za divje žene z nazaj zasukanimi stopali – evidentiranih je namreč kar 22 lokalnih različic. Teoretski del razprave zaključuje poglavje navzočnosti krivopet v sodobni kulturi – v umetniškem (po)ustvarjanju, kulturnih dogodkih, izobraževanju, turizmu ipd. Gradivski del prinaša 150 enot pripovedi in fragmentov, na katerih slonijo analize; tako je prvič na enem mestu zbrano gradivo o krivopetah, ki je bilo doslej večinoma razpršeno po težje dostopnih ali neznanih virih od konca 19. stoletja do danes.